

WYROK W IMIENIU RZECZYPOSPOLITEJ POLSKIEJ

Dnia 28 marca 2023 r.

Sąd Najwyższy w składzie:

SSN Igor Zgoliński (przewodniczący, sprawozdawca)

SSN Antoni Bojańczyk

SSN Zbigniew Kapiński

w sprawie **A. P.**,
w przedmiocie wydania wyroku łącznego,
po rozpoznaniu w Izbie Karnej na posiedzeniu
w trybie art. 535 § 5 k.p.k.
w dniu 28 marca 2023 r.,
kasacji, wniesionej przez Prokuratora Generalnego
na korzyść skazanego
od wyroku Sądu Apelacyjnego w Szczecinie
z dnia 30 stycznia 2020 r., sygn. akt II AKa 268/19,
utrzymującego w mocy wyrok łączny Sądu Okręgowego
w Szczecinie z dnia 30 sierpnia 2019 r., sygn. akt III K 87/19,

**uchyła zaskarżony wyrok w pkt. I, w części orzeczenia o łącznej
karze grzywny, i w tym zakresie przekazuje sprawę Sądowi
Apelacyjnemu w Szczecinie do ponownego rozpoznania w
postępowaniu odwoławczym.**

UZASADNIENIE

Wyrokiem łącznym z dnia 30 sierpnia 2019 r., sygn. III K 87/19, Sąd Okręgowy w Szczecinie, po rozpoznaniu sprawy A. P., skazanego prawomocnymi wyrokami:

1. Sądu Rejonowego w Słubicach z dnia 21 maja 2018 r., sygn. II K 1055/16, na karę łączną roku i 3 miesięcy pozbawienia wolności oraz grzywny w wysokości 180 stawek dziennych po 10 zł każda, gdzie skazany od dnia 8 maja 2019 r., rozpoczął odbywanie kary pozbawienia wolności, zaś koniec kary przypada na dzień 5 sierpnia 2020 r.,
2. Sądu Okręgowego w Szczecinie z dnia 9 października 2018 r., sygn. III K 96/18, na karę łączną 3 lat pozbawienia wolności oraz grzywnę w ilości 100 stawek dziennych po 40 zł każda, gdzie początek kary przypada na dzień 5 sierpnia 2020 r., a koniec kary przypada na dzień 9 kwietnia 2023 r., zaś na poczet kary zaliczono okres od dnia 31 stycznia 2018 r. do dnia 28 maja 2018 r.

na podstawie art. 85 § 1 i 2 k.k. i art. 86 § 1 i 2 k.k. połączył kary łączne pozbawienia wolności i grzywien orzeczone powyższymi wyrokami i orzekł wobec A. P. karę łączną 3 lat i 10 miesięcy pozbawienia wolności oraz łączną karę grzywny w ilości 200 stawek dziennych po 25 zł każda; na podstawie art. 576 § 1 k.p.k. stwierdził, iż pozostałe rozstrzygnięcia zawarte w połączonych wyrokach podlegają odrębnemu wykonaniu w zakresie nieobjętym wyrokiem łącznym; na podstawie art. 577 k.p.k. na poczet orzeczonej kary łącznej zaliczył skazanemu okresy rzeczywistego pozbawienia wolności w okresach: od 31 stycznia 2018 r. godz. 16:50 do 28 maja 2018 r. godz. 18:00 oraz okres od początku odbywania połączonych kar, tj. od dnia 08 maja 2019 r.; na podstawie art. 624 § 1 k.p.k. orzekł o kosztach postępowania.

Od tego wyroku apelację złożył obrońca skazanego. Kwestionując wyrok w części dotyczącej rozstrzygnięcia o karze zarzucił mu rażącą niewspółmierność - surowość orzeczonej wobec skazanego kary łącznej 3 lat i 10 miesięcy pozbawienia wolności oraz kary łącznej grzywny w ilości 200 stawek dziennych po 25 zł każda - nieuwzględniających w dostatecznym stopniu krótkich odstępów między czynami, a także postawy skazanego. Jednocześnie, wniósł o zmianę zaskarżonego orzeczenia poprzez wymierzenie kary łącznej pozbawienia wolności oraz kary łącznej grzywny w łagodniejszym wymiarze, poprzez zastosowanie zasady dalszej absorpcji.

Sąd Apelacyjny w Szczecinie wyrokiem z dnia 30 stycznia 2020 r., sygn. II AKa 268/19, zaskarżony wyrok utrzymał w mocy. Pisemne uzasadnienie tego orzeczenia nie zostało sporządzone.

Od powyższego wyroku kasację na korzyść skazanego złożył na podstawie art. 521 § 1 k.p.k. Prokurator Generalny. Zarzucił rażące i mające istotny wpływ na treść wyroku naruszenie przepisów prawa karnego procesowego, a mianowicie art. 433 § 1 k.p.k. w zw. z art. 440 k.p.k., polegające na nieprzeprowadzeniu przez Sąd Apelacyjny w Szczecinie należytej kontroli odwoławczej, zainicjowanej apelacją wniesioną przez obrońcę skazanego A. P. i nieprzekroczenie z urzędu granic środka odwoławczego, niezależnie od zakresu zaskarżenia, podniesionych zarzutów i wpływu uchybienia na treść orzeczenia, skutkiem czego było utrzymanie w mocy rażąco niesprawiedliwego wyroku łącznego Sądu Okręgowego w Szczecinie, wydanego z obrazą art. 413 § 1 pkt 4 i § 2 pkt 2 k.p.k. w zw. z art. 574 k.p.k., polegającą na błędnym przyjęciu, iż prawomocnym wyrokiem Sądu Rejonowego w Słubicach z dnia 21 maja 2018 r., sygn. II K 1055/16, wymierzono A. P. m.in. łączną karę grzywny w wysokości 180 stawek dziennych po 10 zł każda w sytuacji, gdy kara taka nie została prawomocnie orzeczona, gdyż Sąd Okręgowy w Gorzowie Wielkopolskim, procedując w sprawie sygn. IV Ka 472/18, zmienił w tym zakresie zaskarżony wyrok Sądu Rejonowego w Słubicach, na skutek czego, z rażącą obrazą prawa karnego materialnego, a mianowicie art. 85 § 1 k.k., Sąd Okręgowy w Szczecinie połączył nieprawomocną karę grzywny z karą grzywny w ilości 100 stawek dziennych po 40 zł każda stawka, wymierzoną wyrokiem Sądu Okręgowego w Szczecinie z dnia 9 października 2018 r., sygn. III K 96/18 i orzekł karę łączną grzywny w ilości 200 stawek dziennych po 25 zł każda stawka.

W konsekwencji autor kasacji wniósł o uchylenie zaskarżonego wyroku Sądu Apelacyjnego w Szczecinie, w części dotyczącej orzeczenia o łącznej karze grzywny i przekazanie sprawy temu sądowi do ponownego rozpoznania w tym zakresie, w postępowaniu odwoławczym.

Sąd Najwyższy zważył, co następuje.

Kasacja okazała się oczywiście zasadna, gdyż wyrok w zaskarżonej części zapadł z rażącą obrazą przepisów wskazanych w zarzucie, skutkującą koniecznością uchylenia zakwestionowanego zakresu rozstrzygnięcia. Sąd Okręgowy w Szczecinie, procedując w przedmiocie wydania wyroku łącznego wobec A. P. , wadliwie przyjął za podstawę wyrokowania jedynie treść wyroku Sądu Rejonowego w Słubicach z dnia 21 maja 2018 r., sygn. akt II K 1055/16, na mocy którego orzeczona została kara łączna roku i 3 miesięcy pozbawienia wolności oraz kara grzywny w wysokości 180 stawek dziennych po 10 zł każda. Pominął natomiast to, że w toku postępowania odwoławczego Sąd Okręgowy w Gorzowie Wielkopolskim wyrokiem z dnia 7 września 2018 r., sygn. IV Ka 472/18, istotnie zmienił powyższy wyrok w ten sposób, że uchylił rozstrzygnięcie o karze łącznej pozbawienia wolności oraz grzywny, ustalił, że czyny, za które orzeczone zostały kary jednostkowe grzywny, a następnie kara łączna grzywny popełnione zostały w warunkach ciągu przestępstw z art. 91 § 1 k.k., za który wymierzył karę 9 miesięcy pozbawienia wolności. Finalnie połączył orzeczone wobec skazanego kary pozbawienia wolności i wymierzył mu karę łączną roku i 3 miesięcy pozbawienia wolności. W konsekwencji wyeliminowane zostały z wyroku pierwszoinstancyjnego kary jednostkowe i kara łączna grzywny. W związku z tym, wobec niespełnienia warunków do wymierzenia kary łącznej grzywny, jej orzeczenie było oczywiście wadliwe (art. 85 § 1 k.k.). W ten sposób sąd I instancji dopuścił się rażącego naruszenia dyspozycji art. 413 § 1 pkt 4 i § 2 pkt 2 k.p.k. w zw. z art. 574 k.p.k. (por. postanowienie Sądu Najwyższego z dnia 5 grudnia 2018 r., V KK 261/18. OSNKW 2019/1/3). Powyższy wyrok został zaskarżony apelacją obrońcy skazanego, skierowaną wprawdzie tylko wobec rozmiaru orzeczonej kary łącznej. Nie zwalniało to jednak sądu odwoławczego od dokonania kontroli oraz korekty tej wadliwości orzeczenia pierwszoinstancyjnego. Stosownie bowiem do art. 433 § 1 k.p.k. sąd odwoławczy rozpoznaje sprawę w granicach zaskarżenia, a jeżeli w środku odwoławczym zostały wskazane zarzuty stawiane rozstrzygnięciu - również w granicach podniesionych zarzutów, uwzględniając treść art. 447 § 1 – 3, a w zakresie szerszym w wypadkach wskazanych w art. 435, art. 439 § 1, art. 440 i art. 455 k.p.k. Jednym z określonych w ustawie przypadków, nakazującym wyjście poza granice

środka odwoławczego jest więc sytuacja przewidziana w art. 440 k.p.k., który obliguje do korekty z urzędu orzeczenia na korzyść, jeżeli jego utrzymanie w mocy byłoby rażąco niesprawiedliwe. Powyższe przesłanki niewątpliwie w niniejszej sprawie się zmaterializowały, dlatego też obowiązkiem sądu odwoławczego było dokonanie kontroli zaskarżonego orzeczenia pod względem merytorycznym i prawnym nie tylko w granicach środka odwoławczego, ale także w zakresie szerszym, niezależnie od tych granic, w celu stwierdzenia czy utrzymanie w mocy orzeczenia nie będzie w sposób rażący naruszać poczucia sprawiedliwości. Zaniechanie tej powinności skutkowało wystąpieniem tzw. efektu przeniesienia, czyli zaabsorbowaniem błędu poprzez utrzymanie przez Sąd Apelacyjny w Szczecinie w mocy orzeczenia obarczonego rażąco i oczywistą wadą prawną naruszającą zasadę prawdy materialnej i sprawiedliwości represji.

Uchybienie powyższe było nie tylko rażące, ale miało także istotny wpływ na treść orzeczenia. Doprowadziło bowiem do utrzymania w mocy zaskarżonego wyroku Sądu Okręgowego, mimo wymierzenia w nim łącznej kary grzywny, w sytuacji, gdy nie było ku temu podstaw prawnych.

Z powyższych względów niniejsza kasacja podlegała uwzględnieniu na posiedzeniu jako oczywiście zasadna (art. 535 § 1 i 5 k.p.k.)

ał